

centar za humanu politiku
center for humane politics

i z v j e š t a j
o praćenju procesa reforme
javne uprave u prvoj polovini
2008. godine

juli 2008. godine

Centar za humanu politiku realizuje projekt „Bržim promjenama do bolje javne uprave u Bosni i Hercegovini“, uz podršku Centara civilnih inicijativa. U okviru ovog projekta, krajem prethodne godine završeno je istraživanje o ostvarenom napretku i stanju u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini. Rezultati ovog istraživanja pokazali su da je ostvareni napredak u reformi javne uprave izuzetno mali ili simboličan i da je javna uprava u Bosni i Hercegovini još uvijek neefikasna, neprofesionalna, prekobrojna i preskupa. Do kraja 2007. godine, kada je trebala biti završena prva faza reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini, bilo je realizovano u potpunosti samo 5% reformskih aktivnosti iz ove faze. U javnoj upravi u Bosni i Hercegovini zaposleno je 11% radnika od ukupnog broja zaposlenih (u zemljama iz okruženja između 6 i 7%), troškovi zarada zaposlenih u javnoj upravi iznose 12% bruto društvenog proizvoda (u zemljama iz okruženja 10%, a u Evropskoj uniji 6%), zarade zaposlenih u javnoj upravi veće su za 39% od prosječnih zarada (u Srbiji 30%, Sloveniji 22% i Hrvatskoj 10%), 72% anketiranih bosanskohercegovačkih građana smatra da zapošljavanje u javnoj upravi nije fer i pošteno, za podnošenje zahtjeva za izdavanje nove lične karte bosanskohercegovački građani su u prosjeku morali dolaziti dva puta i izgubiti 4 sata u čekanju, lokalnoj upravi je u prosjeku potrebno 11 dana za izdavanje odobrenja za rad i 44 dana za izdavanje odobrenja za građenje, slobodan pristup informacijama ne postoji kod 71% institucija javne uprave i da ne postoji e-uprava. Sa rezultatima istraživanja upoznata je javnost, Vijeće ministara, vlade entiteta, kantona i Brčko distrikta i lokalne vlasti.

Na inicijativu visokog predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, Vijeće ministara i vlade entiteta i Brčko distrikta usvojile su početkom 2003. godine dokument «Reforma javne uprave – naš program». Krajem 2004. godine uspostavljen je državni ured koordinatora za reformu javne uprave, koji je postao operativan tek početkom 2006. godine. Projekat sistemskog pregleda institucija javne uprave realizovan je u periodu od aprila 2004. do februara 2005. godine. Strategija za reformu javne uprave sa prvim akcionim planom završena je sredinom 2006. godine. Sledeće godine potpisana je zajednička platforma o principima i implementaciji prvog akcionog plana strategije reforme javne uprave i uspostavljen Fond za reformu javne uprave. U periodu od sredine 2006. do 2014. godine predviđena je realizacija strategije za reformu javne uprave u tri faze, a prvim akcionim planom obuhvaćene su prva i druga faza reforme do kraja 2010. godine.

U prvom dijelu ovog izvještaja dati su osnovni pokazatelji o ostvarenom napretku u reformi javne uprave u prvoj polovini ove godine. Za ocjenu napretka reforme i komentare, korištene su informacije iz izvještaja ureda koordinatora za reformu javne uprave. U drugom dijelu ovog izvještaja dati su rezultati anketnog istraživanja o tome kako građani ocjenjuju javnu upravu, primjećuju li promjene u protekle dvije godine, na kom nivou javne uprave su za njih najvažnije promjene i koji su to problemi sa kojim se građani najčešće suočavaju u kontaktima sa javnom upravom.

U trećem i četvrtom dijelu ovog izvještaja date su osnovne informacije o prihvatljivosti za Vijeće ministara i entitetske vlade preporuka iz prošlogodišnjeg decembarskog izvještaja o ostvarenom napretku u reformi i stanju u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini. Na osnovu ograničenih i nepouzdanih statističkih podataka komentarisani su stanje i promjene u oblasti broja zaposlenih i zarada u javnoj upravi u prvoj polovini ove godine.

ima li napretka u reformi

U prvoj polovini 2008. godine ured koordinatora za reformu javne uprave po prvi put je izradio i dostavio na razmatranje Vijeću ministara i vladama entiteta i Brčko distrikta godišnji i kvartalne izvještaje o napretku reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini. Treba napomenuti da je prema godišnjem izvještaju ureda koordinatora ostvareni napredak u reformi javne uprave sa krajem 2007. godine nešto veći u odnosu na rezultat iz izvještaja ovog centra. Radi se o manjoj razlici u rezultatu, koja je nastala zbog primjene različitih metodologija u mjerenju ostvarenog napretka u reformi javne uprave. Ovaj centar je utvrđivao ostvareni napredak kroz potpunu, započetu i nezapočetu implementaciju aktivnosti iz prve faze prvog akcionog plana, a ured koordinatora je utvrđivao ostvareni napredak kroz procenat implementacije aktivnosti iz prve i druge faze prvog akcionog plana. U sledećoj tabeli prikazani su ostvareni rezultati u napretku reforme javne uprave prema izvještajima ureda koordinatora za 2007. i prvi kvartal 2008. godine.

reformrska oblast	implementiran prvi akcioni plan u %									
	31.12.2007.					31.03.2008.				
	uk	bih	fbih	rs	bd	uk	bih	fbih	rs	bd
izrada politika	19,55	23,80	7,16	12,82	23,56	24,07	24,74	15,29	15,35	32,58
javne finansije	20,63	22,36	12,35	27,81	21,90	28,69	24,91	26,46	29,03	34,03
ljudski resursi	22,13	16,82	17,59	22,78	30,66	29,59	23,40	26,70	30,63	36,99
upravni postupak	13,70	7,55	4,83	17,47	17,68	18,87	14,24	13,36	20,63	20,28
instituc. komunikacija	21,12	24,86	15,60	36,82	11,38	29,78	26,80	49,64	39,72	12,48
informacione tehnologije	13,44	3,59	2,00	21,50	26,50	21,76	3,63	9,78	22,44	51,07
ukupno	18,43	16,50	9,92	23,20	21,95	25,54	19,62	23,54	26,30	31,24

izvor podataka: izvještaji ureda koordinatora za reformu javne uprave.

Prethodni rezultati pokazuju da je sa krajem marta 2008. godine u Bosni i Hercegovini implementirano 25,54% prvog akcionog plana strategije sa reformu javne uprave, što je u odnosu na stanje sa krajem 2007. godine napredak za 7,11%. Ako se ima u vidu da je za implementaciju prvog akcionog plana predviđeno 54 mjeseca i da je sa krajem marta trebalo implementirati oko 40% ovog plana, onda se može konstatovati da je implementacija ovog plana još uvijek u značajnom zaostajanju. Takođe, treba napomenuti da bi dosadašnje zaostajanje u implementaciji prvog akcionog plana moglo biti nadoknađeno, ukoliko bude zadržan intenzitet implementacije iz prvog kvartala ove godine.

Rezultati takođe pokazuju da je u odnosu na nivoe vlasti, najveći napredak u implementaciji prvog akcionog plana u proteklom periodu ostvaren u javnoj upravi Brčko distrikta (31,24%), a najmanji u državnoj upravi Bosne i Hercegovine (19,62%). Ako se posmatraju samo rezultati implementacije prvog akcionog plana u prvom kvartalu ove godine, onda je najveći napredak ostvaren u reformi javne uprave Federacije BiH (13,62%) i Brčko distrikta (9,29%), a najmanji u reformi javne uprave Republike Srpske (3,10%) i Bosne i Hercegovine (3,12%). U odnosu na reformrske oblasti, iznad ostvarenog prosjeka u proteklom periodu implementiran je prvi akcioni plan u oblastima institucionalnih komunikacija, ljudskih resursa i javnih finansija, a ispod ostvarenog prosjeka u oblastima upravnog postupka, informacionih tehnologija i izrade politika.

Identifikovano je postojanje više ozbiljnih problema koji usporavaju planiranu dinamiku ili značajno ograničavaju suštinsku reformu koja treba obezbijediti efikasniju, profesionalniju, jeftiniju i manje brojnu javnu upravu u Bosni i Hercegovini. Dva najozbiljnija problema u dosadašnjem procesu reforme javne uprave su njena zatvorenost u političko-birokratsku strukturu i nepostojanje sistema praćenja efekata implementiranih reformskih aktivnosti. Ostali identifikovani problemi su (1) nekorištenje finansijskih resursa fonda za reformu javne uprave, (2) neusvojen poslovnik o radu nadzornih timova, (3) nezavršeno konstituisanje nadzornih i implementacionih timova, (4) objavljivanje izvještaja sa zakašnjenjem od dva mjeseca i (5) nepostojanje opravdanih razloga za planirano povećanje, za čak 100%, broja zaposlenih u uredu koordinatora. Svi navedeni problemi imaju veze sa opstruktivnim ponašanjem i neodgovornošću strukture koja sprovodi reformu javne uprave u Bosni i Hercegovini.

Poslovnik o radu upravnog odbora Fonda za reformu javne uprave usvojen je tek početkom marta ove godine, a do kraja juna ove godine odobreni su za finansiranje sredstvima fonda tri projekta koji se odnose na (1) uspostavu mreže info polica, (2) obuku službenika za informisanje i (3) izradu i uspostavljanje okvira interoperabilnosti i standarda za razmjenu podataka. Tenderska procedura za ove projekte još nije okončana, što znači, da ni nakon godinu dana od osnivanja fonda, nisu korištena sredstva fonda za finansiranje projekata iz oblasti reforme javne uprave. U nadzorni tim za ljudske resurse još nije imenovan jedan član, a nadzorni tim za javne finansije još nema usvojen poslovnik o radu. Do kraja juna ove godine konstituisan je tek jedan implementacioni tim za projekat koji se odnosi na unaprijeđenje procesa regrutovanja i odabira kadrova u državnoj službi.

Tromjesečni i godišnji izvještaji ureda koordinatora o napretku reforme javne uprave objavljuju se nakon njihovog razmatranja od strane Vijeća ministara i vlada entiteta i Brčko distrikta, tako da od njihove izrade do objavljivanja prođe oko dva mjeseca. Može se konstatovati da je ostvaren i napredak u formalnom razmatranju problematike reforme javne uprave od strane Vijeća ministara i entitetskih vlada. U prethodnim godinama Vijeće ministara i entitetske vlade su ovaj problem razmatrali jednom godišnje, kada su usvajani strategija reforme javne uprave, prvi akcioni plan i druga akta iz ove oblasti. Vlada Republike Srpske je krajem marta razmatrala godišnji izvještaj, a početkom maja ove godine prvi kvartalni izvještaj o napretku u reformi javne uprave. Vlada Federacije BiH je krajem juna razmatrala zajedno godišnji izvještaj i prvi kvartalni izvještaj o napretku reforme javne uprave, uz napomenu da je razmatranje godišnjeg izvještaja obavljeno sa velikim zakašnjenjem.

Planira se jačanja ureda koordinatora za reformu javne uprave i zapošljavanje nova 22 službenika, što znači da će broj zaposlenih u ovom uredu biti povećan za dva puta. Nema potrebe i opravdanja za povećanje broja zaposlenih u ovom uredu, ako se ima u vidu samo koordinativna funkcija ureda, velika ovlaštenja institucija entiteta i Brčko distrikta i svi do sada identifikovani problemi u procesu reforme javne uprave. Ovakvu ocjenu dodatno potvrđuje i namjera da se jača funkcija koordinatora za reformu javne uprave u Republici Srpskoj, gdje je predviđeno formiranje posebnog odjeljenja za ovu oblast.

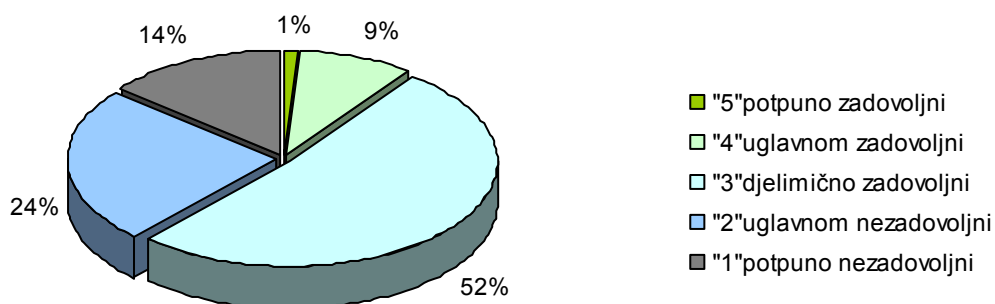
Reforma lokalne uprave u Bosni i Hercegovini sprovodi se po programu OSCE, bez strategije, koordinacije, parcijalno i neobavezno. Do sada je reformu po programu

OSCE završilo 38 opština u Bosni i Hercegovini. Na primjeru jedne od opština, koja je uspješno završila ovaj program, analizirani su postignuti rezultati reforme lokalne uprave u oblasti upravljanja ljudskim resursima i javnim finansijama. U izvještaju OSCE navedene su uopštene pozitivne ocjene o promjenama i stanju u oblasti upravljanja ljudskim resursima i javnim finansijama, bez relevantnih kriterija. To što je usvojen novi pravilnik o unutrašnjoj organizaciji, budžet uz prethodno obavljenu javnu raspravu i komunikaciona strategija, to što postoji skupštinska komisija za budžet, to što ima više zaposlenih na poslovima odnosi sa javnošću, to što se raspisiju konkursi za zapošljavanje u lokalnoj administraciji i slično, nije dovoljno za ocjenu o uspješno završenom programu reforme lokalne uprave. U administrativnoj službi ove opštine zaposleno je 45% više radnika u odnosu na broj utvrđen internim pravilnikom, proces zapošljavanja uglavnom je netransparentan, nefer i nepošten, ne postoji slobodan pristup informacijama, imaju najlošiju internet prezentaciju u Bosni i Hercegovini, na zvaničnoj internet stranici nema budžeta i informacija o javnim nabavkama, javne nabavke su uglavnom namještene, postupak dodjele stipendija učenicima i studentima je netransparentan i uslovljen stranačkom podobnošću, najveći dio sredstava namijenjen nevladinom sektoru dodjeljuje se „nevladinoj“ organizaciji koju je formirala vladajuća stranka, službeni automobili se masovno koriste u privatne svrhe, načelnik opštine, načelnik odjeljenja i predsjednik komisije za javne nabavke su pravosnažno krivično osuđeni za zloupotrebu službenog položaja i primanje mita i slično. Primjer ove opštine dodatno osnažuje potrebu da reforma lokalne uprave mora biti sastavni dio reforme javne uprave, strateški definisana, sveobuhvatna i vođena od strane nadležne domaće institucije.

šta pokazuje anketno istraživanje

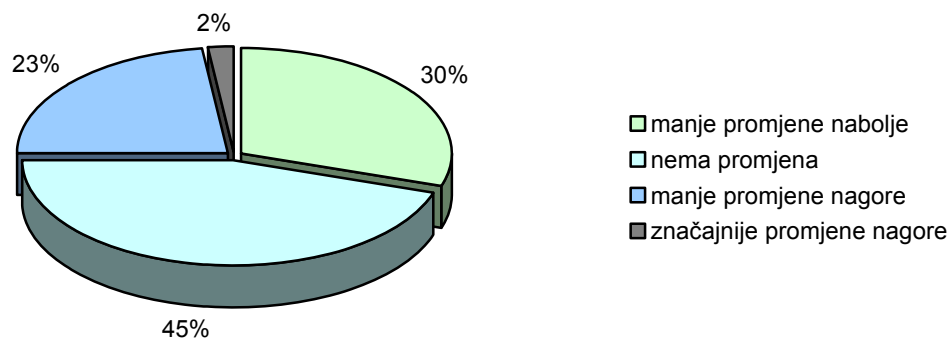
Istraživanje je sprovedeno metodom telefonske ankete na reprezentativnom uzorku građana iz Bosne i Hercegovine. Rezultati ovog istraživanja trebali su da pokažu (1) primjećuju li građani pozitivne reformske promjene u javnoj upravi (2) kako građani ocjenjuju stanje i kvalitet usluga u javnoj upravi, (3) na kom nivou javne uprave su za građane najbitnije reformske promjene i (4) koji su najčešći problemi sa kojim se suočavaju građani u kontaktu sa javnom upravom u Bosni i Hercegovini?

Ocjena stanja i kvaliteta usluga u javnoj upravi od strane građana ima poseban značaj za analizu stanja i reformskih efekata u ovoj oblasti. Ocjena „5“ je podrazumjevala potpuno zadovoljstvo, ocjena „4“ pretežno zadovoljstvo, ocjena „3“ djelimično zadovoljstvo, ocjena „2“ pretežno nezadovoljstvo i ocjena „1“ potpuno nezadovoljstvo.

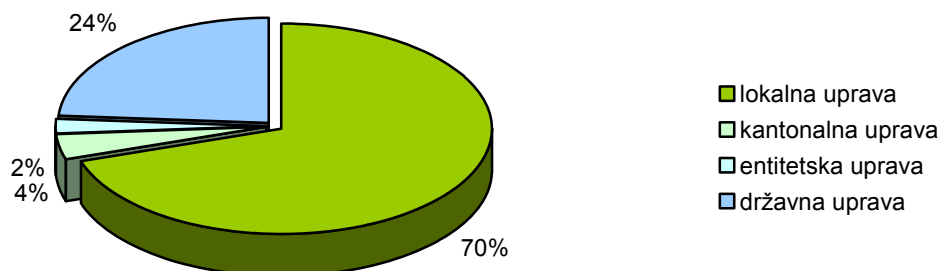
Građani su javnu upravu u Bosni i Hercegovini ocijenili sa 2,68. Rezultati pokazuju da je sa stanjem u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini zadovoljno samo 10% njenih građana, da je nešto više od polovine građana samo djelimično zadovoljno i da je 38% građana nezadovoljno. Nema značajnijih razlika u rezultatima s obzirom na entitetsku pripadnost anketiranih građana. Ovi rezultati pokazuju još uvijek dominantno nezadovoljstvo građana stanjem u javnoj upravi i potrebu korjenitih promjena u ovoj oblasti.

Primjećuju li građani promjene u javnoj upravi u protekle dvije godine, kada je započeta implementacija prve faze strategije reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini i kada je već bila u toku reforme lokalne uprave po OSCE-ovom programu?

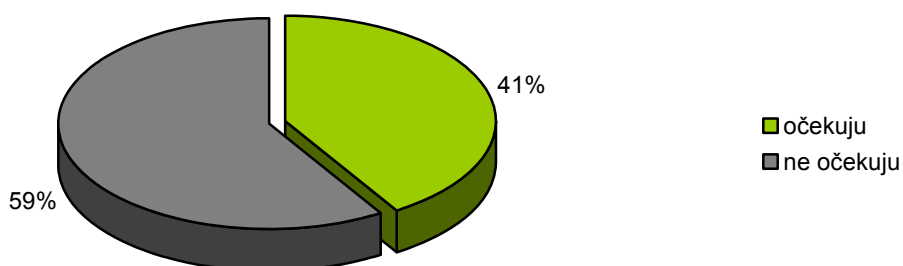
Rezultati pokazuju da 70% građana u Bosni i Hercegovini nije registrovalo pozitivne promjene u javnoj upravi u protekle dvije reformske godine, a njih 25% je registrovalo promjene nagore. Samo 30% građana registrovalo je manje promjene nabolje u javnoj upravi u protekle dvije godine. Registrovane su manje razlike u rezultatima s obzirom na entitetsku pripadnost anketiranih građana. Ovi rezultati pokazuju da reformske promjene u oblasti javne uprave nije primijetila većina građana, da je učinak ovih reformi dosta skroman i da nema promjena u odnosu na rezultate istraživanja iz prošle godine.

Na kom je nivou za građane u Bosni i Hercegovini najvažnija reforma javne uprave: lokalnom, kantonalnom, entitetskom ili državnom?

Rezultati pokazuju da je za većinu građana u Bosni i Hercegovini najvažnija reforma ili promjene u, njima najbližoj, lokalnoj upravi. Ovaj i prethodni rezultati anketnog istraživanja potvrđuju tezu da je reforma lokalne uprave neopravdano napuštena, zaboravljena ili ostavljena drugima. Program reforme lokalne uprave, koji sprovodi OSCE u Bosni i Hercegovini, neće obezbijediti potrebne promjene zbog odsustva strateškog pristupa, neobaveznosti, segmentarnosti, nepostojanja koordinacije sa reformom javne uprave i ozbiljnih propusta u ocjeni njenog napretka. Radi se o vrlo ozbiljnom problemu i suštinskom reformskom propustu, jer cjelovite reforme javne uprave nema bez reforme lokalne uprave i za većinu građana, reforma državnog ili drugog višeg nivoa javne uprave je apstraktna i daleka, bez ozbiljne reforme lokalne uprave.

Ovo istraživanje je iskorišteno da se provjere očekivanja građana o promjeni vlasti na ovogodišnjim lokalnim izborima. Pod promjenom vlasti podrazumjeva se promjena vladajuće političke strukture u opštinama i gradovima.

Rezultati pokazuju da 41 % građana očekuje promjenu vlasti na narednim lokalnim izborima u svojim opštinama i gradovima, što znači da će sadašnje vladajuće lokalne političke strukture zadržati vlast u oko 60% opština i gradova u Bosni i Hercegovini. Treba imati u vidu da se pod onim koji očekuju promjene lokalne vlasti na ovogodišnjim izborima podrazumjevaju građani koji žele i vjeruju u tu mogućnost, što znači da su isključeni građani koji su skeptični u mogućnost željene promjene lokalne vlasti.

Sa kojim problemima se najčešće suočavaju građani prilikom traženja usluga ili ostvarivanja svojih prava kod institucija javne uprave u Bosni i Hercegovini?

identifikovani problemi		
rang	naziv	opis
1	neprofesionalnost	neljubaznost, nepristojnost, nestručnost i nekompetentnost
2	neefikasnost	sporost, komplikovanost, čekanje i gužve
3	korupcija	korumpiranost službenika u javnoj upravi
4	politizovanost	politička podobnost kao uslov za zapošljavanje, rad ili ostvarivanje određenih prava ili interesa u javnoj upravi

Rezultati pokazuju da je dvije trećine anketiranih građana identifikovalo jedan ili više problema na osnovu vlastitog iskustva u kontaktima sa institucijama javne uprave u Bosni i Hercegovini. Ovi rezultati su u skladu sa dobijenim rezultatima o ocjenjivanju ili zadovoljstvu građana stanjem i uslugama u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini. Na osnovu konkretnih problema, koje su opisali anketirani građani, identifikovana su četiri osnovna problema u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini. Preostala dva ozbiljna problema u javnoj upravi, prekobrojnost i visoki troškovi, nisu mogli biti identifikovani, zbog toga što se oni ne ispoljavaju na neposredan način prilikom kontakta građana sa institucijama javne uprave.

šta je ostalo od preporuka

U proteklih dvanaest mjeseci realizacije ovog projekta nije ostvareno partnerstvo ili aktivna saradnja sa Vijećem ministara i entitetskim vladama u oblasti reforme javne uprave. Vijeće ministara i entitetske vlade upoznate su sa rezultatima projektnog istraživanja o napretku u refomi i stanju u javnoj upravi, uz napomenu da je posebno traženo njihovo izjašavanje o prihvatanju preporuka iz prošlogodišnjeg decembarskog izvještaja. U sledećem pregledu data su izjašnjenja Vijeća ministara i entitetskih vlada o preporukama iz projektnog izvještaja.

rb	preporuka	prihvatljivost			
		bih	fbih	rs	bd
1.	Vlade će najmanje jednom tromesečno razmatrati implementaciju akcionih planova strategije za reformu javne uprave	p	p	p	-
2.	Uključiti u proces reforme javne uprave predstavnike nevladinog i drugih sektora izvan političko-birokratske strukture	np	p	np	-
3.	Obezbijediti da entitetskim koordinatorima za reformu javne uprave ovi poslovi budu jedini ili osnovni	-	p	p	-
4.	Razmotriti mogućnost strateškog definisanja i koordinacije reforme lokalne uprave, kao posebnog ili sastavnog dijela reforme javne uprave	np	p	p	-
5.	U sklopu akcionog planiranja predvidjeti aktivnosti koje će obezbijediti standardizaciju broja zaposlenih, efikasnosti, troškova i slično u reformisanoj javnoj upravi	p	p	p	-
6.	Proces zapošljavanja u javnoj upravi učiniti transparentnijim i poštenijim, obezbijediti da većinu u komisijama čine članovi sa liste eksperata ili slične liste, isključiti ili ograničiti mogućnost poništavanja konkursa za zapošljavanje, predvidjeti nezavisni monitoring procesa zapošljavanja i obezbijediti da se zapošljavanje u lokalnoj upravi u RS vrši preko nadležne entitetske agencije	np	p	np	-

7.	Ograničiti javnu potrošnju do nivoa zemalja EU, smanjiti učešće zarada zaposlenih i drugih troškova uprave u javnoj potrošnji i uspostaviti sistem kontrole i usklađivanja zarada sa zaradama ostalih zaposlenih	p	p	p	-
8.	Uspostaviti sistem godišnjeg praćenja efikasnosti institucija javne uprave i prihvatanja dobrih praksi	np	p	np	-
9.	Standardizovati i značajno poboljšati internet prezentaciju o radu institucija javne uprave, ubrzati proces uspostavljanja e-uprave i obezbijediti elektronsko preuzimanje zahtjeva i drugih formi	p	p	p	-
10.	Značajno poboljšati slobodu pristupa informacijama i predvidjeti sankcije i druge vrste odgovornosti za one koji onemogućavaju korištenje ovog prava	np	p	np	-
11.	Poboljšati upravljanje javnim preduzećima i društvima sa većinskim državnim kapitalom kroz jasno definisanje vladine politike i imenovanje profesionalnog i stranački nezavisnog menadžmenta	-	p	np	-
12.	Posvetiti veću pažnju javnoj promociji aktivnosti i svakog napretka u reformi javne uprave	p	p	p	-

Napomena: podaci dobijeni od državnog i entitetskih koordinatora, uz napomenu da vlada brčko distrikta (bd) nije dostavila podatke; prihvaćeno (p); nije prihvaćeno (np).

Prethodni rezultati pokazuju da je jedino vlada Federacije BiH prihvatila sve preporuke, da je vlada Republike Srpske prihvatila nešto više od polovine preporuka i da je Vijeće ministara prihvatilo polovinu preporuka. U narednom periodu pratiće se realizacija prihvaćenih preporuka, da bi se saznalo koliko su izjašnjavanja o prihvatanju preporuka bila iskrena ili neiskrena. Rezultati takođe pokazuju da je nešto manje od polovine preporuka prihvaćeno od svih vlada i da je jedna četvrtina preporuka već realizovana ili je započeta njihova realizacija.

rastu plate i broj zaposlenih

Nije bilo ambicija da se stanje u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini ponovo istražuje, jer je tek prošlo pola godine od poslednjeg istraživanja i pretpostavka je da je stanje uglavnom nepromijenjeno.

Zaposleni u javnoj upravi. Reforma javne uprave u Bosni i Hercegovini započeta je bez tačnih podataka o broju zaposlenih u javnoj upravi, uz napomenu da ni poslije dvije godine nema ovog podataka, niti cilja ili standarda za smanjenje broja zaposlenih u prekobrojnoj javnoj upravi. Za sada jedino državna agencija za statistiku i entitetski zavodi za statistiku objavljuju broj zaposlenih u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini, uz napomenu da su ovi podaci prilično nepouzadani, neusklađeni i zbunjujući. Prema poslednjem objavljenom podatku državne agencije za statistiku u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini bilo je u maju ove godine 105298 zaposlenih, što je čak za 43% više u odnosu na prethodnu godinu. Poslednji objavljeni podatak federalnog zavoda za statistiku pokazuje da je u javnoj upravi u Federaciji BiH u maju ove godine bilo 45089 zaposlenih, što je za 2% više u odnosu na broj zaposlenih u decembru prethodne godine. Prema poslednjem objavljenom polugodišnjem podatku u javnoj upravi u Republici Srpskoj bilo je 20826 zaposlenih, što je za 2% više u odnosu na prethodnu godinu. Takođe, treba istaći da u ovoj godini nema promjena u broju zaposlenih u javnoj upravi Srbije i Hrvatske, u odnosu na prethodnu godinu. Na osnovu ovih podataka moguće je zaključiti (1) da je nastavljen trend rasta zaposlenih

u prekobrojnoj javnoj upravi u Bosni i Hercegovini, (2) da je jedan od podataka koji su objavili državna agencija za statistiku i entitetski zavodi za statistiku netačan i (3) da postoji haos i nedopustiva neuređenost statističkih istraživanja u Bosni i Hercegovini u dijelu koji se odnosi na broj zaposlenih u javnoj upravi.

Zarade u javnoj upravi. Zarade zaposlenih u javnoj upravi u prvoj polovini ove godine prate trend rasta prosječnih zarada u Bosni i Hercegovini i bile su u maju ove godine veće od prosječnih zarada za 39%. Zarade zaposlenih u javnoj upravi u Federaciji BiH imale su u prvoj polovini ove godine nešto brži rast u odnosu na prosječne i bile su u maju ove godine veće za 40% u odnosu na prosječne zarade u ovom entitetu. U javnoj upravi u Republici Srpskoj, takođe je zabilježen trend rasta zarada zaposlenih u javnoj upravi, ali je njihov rast bio manji od prosječnih zarada. Zarade zaposlenih u javnoj upravi u Republici Srpskoj u maju ove godine bile su veće za 36% u odnosu na prosječne zarade u ovom entitetu.

Prema nepotpunim podacima za prethodnu godinu, ukupni troškovi zarada zaposlenih u javnoj upravi iznosili su 30% javne potrošnje u Bosni i Hercegovini. U prethodnoj godini ukupni troškovi zarada zaposlenih u javnoj upravi u Federaciji BiH iznosili su 28% javne potrošnje u ovom entitetu, a u Republici Srpskoj 22% javne potrošnje ovog entiteta. Da su troškovi zarada i zarade zaposlenih u javnoj upravi previsoke i da postoji potreba njihovog svođenja u razumne okvire, potvrđuje i mišljenje predstavnika Svjetsku banke u Bosni i Hercegovini.

U prvoj polovini ove godine zarade predsjednika vlada, ministara, poslanika i drugih čelnika u institucijama izvršne i zakonodavne vlasti u Bosni i Hercegovini povećane su u prosjeku za dva puta. U isto vrijeme, prosječna zarada je povećana za 20%, a najniža penzija za 10%. Tako predsjedavajući vijeća ministara i predsjednici entitetskih vlada imaju zarade približne onima koje imaju predsjednici vlada Slovenije i Hrvatske ili dva puta veće zarade od predsjednika vlade Srbije. Po visini zarada, za zaradama članova predsjedništva, predsjedavajućeg vijeća ministara, predsjednika entitetskih vlada i predsjednika parlamenata, ne zaostaju mnogo ni ministri, poslanici, gradonačelnici i načelnici pojedinih opština. Zarade članova državnog predsjedništva, predsjedavajućeg i ministara u Vijeću ministara veće su u prosjeku oko 8 puta od prosječnih zarada u Bosni i Hercegovini. Zarade predsjednika i ministara u vladi Republike Srpske, veće su za oko 8 puta od prosječnih zarada, oko 24 puta od zagarantovanih zarada i oko 40 puta od najnižih penzija u ovom entitetu. Za poređenje, zarada predsjednika vlade Slovenije veća je oko 4 puta od prosječne plate u ovoj državi, zarada predsjednika vlada Hrvatske i Srbije veće su oko 5 puta od prosječnih platama u ovim državama. Kada bi se odnosi između zarada najviših funkcionera izvršne i zakonodavne vlasti u Bosni i Hercegovini dovele u vezu sa prosječnim zaradama kao u zemljama iz okruženja, onda bi zarade članova predsjedništva, predsjednika i ministara u entitetskim vladama, predsjedavajućih i poslanika u državnom i entitetskim parlamentima u Bosni i Hercegovini trebale biti, za najmanje, dva puta niže od sadašnjih.

zaključak

Može se konstatovati da je reforma javne uprave u Bosni i Hercegovini stvarno započela u drugoj polovini prethodne godine ili sa godinom zakašnjenja u odnosu na početak koji je bio definisan prvim akcionim planom. U prvoj polovini ove godine intenzivirane su reformske aktivnosti i poboljšana implementacija prvog akcionog plana strategije za reformu javne uprave, uz napomenu da još uvijek postoji značajno zaostajanje u implementaciji ovog plana. Takođe, identifikovano je postojanje više ozbiljnih problema koji usporavaju planiranu dinamiku ili značajno ograničavaju suštinsku reformu koja treba obezbijediti efikasniju, profesionalniju, jeftiniju i manje brojnu javnu upravu u Bosni i Hercegovini.

Sa Vijećem ministara i entitetskim vladama ostvareni su kontakti koji bi se mogli okarakterisati kao početni ili stidljivi oblici saradnje na ovom projektu. Vlade su prihvatile dvije trećine i realizovale ili započele realizovati jednu četvrtinu preporuka iz prošlogodišnjeg decembarskog izvještaja. Ne postoje garancije da će prihvaćene preporuke biti i realizovane od strane Vijeća ministara i entitetskih vlada. Rezultati ovog izvještaja potvrđuju aktuelnost identifikovanih problema i preporuka iz prethodnog izvještaja.

Postoji zabrinjavajući trend, koji bi prekobrojnu i preskupu javnu upravu u Bosni i Hercegovini, mogao učiniti još brojnijom i skupljom. Rezultati anketnog istraživanja dodatno potvrđuju uglavnom nepromijenjeno ili loše stanje u javnoj upravi u Bosni i Hercegovini. Ovakvo stanje samo pokazuje da još nema vidljivih i očekivanih efekata reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini.